

PS2009RGW20 bijlage 1

Notitie methodiek aanwijzing prioritaire gebieden voor grondverwerving taakgebonden aankopen Agenda Vitaal Platteland

Juni 2009

INHOUDSOPGAVE

0	Managementsamenvatting	3
1	Inleiding	4
2	Methodiek	7
3	Stap 1 en 2: van bruto zoekgebied naar harde taakstelling	8
3.1	<i>In stap 1 bepalen bruto zoekgebied voor de prioritaire gebieden</i>	8
3.2	<i>Stap 2 'harde' taakstellingen</i>	8
3.2.1	Natuur	8
3.2.2	Verdrogingsbestrijding	9
3.2.3	Rods	9
3.2.4	overig	9
3.3	<i>Samenvatting</i>	9
4	Stap 3 selectie op basis van inhoudelijke criteria	10
4.1	<i>Inleiding</i>	10
4.2	<i>Algemene inhoudelijke criteria</i>	10
4.3	<i>criteria per beleidsopgave</i>	10
4.3.1	NATUUR :	10
4.3.2	Verdroging	11
4.3.3	RODS :	11
4.3.4	CULTUURHISTORIE	11
4.4	<i>Resultaten</i>	12
5	Stap 4: selectie op basis van bestuurlijke/politieke afwegingen	13
5.1	<i>bestuurlijke criteria</i>	13
5.2	<i>Resultaten</i>	14

0 Managementsamenvatting

De doelrealisatie via het reguliere grondverwervingsinstrumentarium loopt voor een aantal beleidsopgaven uit de Agenda Vitaal Platteland achter op de taakstelling. Het gaat daarbij vooral om de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en de Recreatiegebieden om de Stad (RodS). De voorliggende notitie en conceptkaart geven aan voor welke gebieden een aanvullend instrumentarium wordt ingezet.

Deze gebieden zijn zodanig van belang dat de provincie bereid is voor de verwerving volledige schadeloosstelling conform de criteria van de Ontheffingswet te betalen. De provincie zet ook in deze gebieden in op vrijwillige verwerving, maar is bereid om zo nodig het instrument ontheffing toe te passen.

Volledige schadeloosstelling in geval van particulier natuurbeheer in de prioritaire gebieden juridisch goed verdedigbaar (en zal door de provincie worden toegepast) mits rekening wordt gehouden met de voordelen van het feit dat de gronden in eigendom blijven bij de natuurbeheerder en mits wordt voorzien in een permanente functiewijziging

In totaal is 2.840 ha EHS en Rods als prioritair gebied aangegeven. Dit is inclusief de gebieden waarover al eerder afspraken over volledige schadeloosstelling zijn gemaakt. In de uitwerkingsgebieden kan volgens een ruwe schatting t.z.t. maximaal circa 900 ha als prioritair gebied in aanmerking komen (bovenop de 2.840 ha).

1 Inleiding

Aanleiding

Bij de vaststelling van het Strategisch grondplan taakgebonden aankopen AVP in Provinciale Staten in mei 2008 is een aantal acties benoemd om de grondverwerving in de provincie te versnellen. Eén van deze acties is het aanwijzen van prioritaire gebieden voor grondverwerving.

Doel

Het doel van het aanwijzen van prioritaire gebieden is het versnellen van de realisatie van een aantal beleidsopgaven. Het gaat met name om specifieke delen van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en de recreatiegebieden om de stad (RodS).

Definitie

Prioritaire gebieden worden gedefinieerd als gebieden waar de te realiseren beleidsdoelen van zodanig belang zijn dat de provincie bereid is voor de verwerving van deze gronden volledige schadeloosstelling conform de criteria van de Onteigeningswet te betalen. De aanwijzing van deze gebieden vindt plaats omdat realisatie via de reguliere middelen of zelfs met inzet van een verzwaarde instrumentenmix (bijvoorbeeld kavelruil, ontpachtingsvergoeding) niet lukt. Bij de aanwijzing van prioritaire gebieden heeft een afweging plaatsgevonden van het essentieel maatschappelijk belang, de bestuurlijke keuzen en zwaarwegende redenen voor realisering binnen een bepaalde termijn. De provincie zet in deze gebieden in op vrijwillige verwerving met volledige schadeloosstelling, maar is bereid om zo nodig het instrument onteigening toe te passen.

Relatie met particulier natuurbeheer

Bij de aanwijzing van prioritaire gebieden gaat het om het versneld realiseren van de beleidsdoelen. Voor de realisatie van de EHS zet de provincie naast grondverwerving ook het instrument particulier natuurbeheer in. Hierbij vindt functiewijziging plaats van landbouw naar natuur. De grondeigenaar ontvangt hierbij 80-85% van de getaxeerde agrarische waarde. Dit kan ook worden gezien als een vorm van grondverwerving, waarbij de eigendomssituatie niet verandert en waarbij men eigenaar blijft van de grond met een natuurfunctie. Het instrument particulier natuurbeheer kan conform het vigerende beleid overall in de provincie worden ingezet (Plan Veiligstelling Gebieden, PS 1997; Nota omslag minder verwerving naar meer beheer, GS 2005). In de hiervoor genoemde nota geeft de provincie wel aan welke strategie in de verschillende gebieden primair wordt ingezet. In gebieden met zware natuurdoelen en hoge inrichtingseisen (natte schraallanden in het veenweidegebied), grootschalige natuur (uiterwaarden) en strategisch gelegen gebieden (bijvoorbeeld corridors bij ecoducten) wordt primair ingezet op grondverwerving, maar wordt particulier natuurbeheer niet uitgesloten. In de overige gebieden wordt primair ingezet op particulier natuurbeheer maar is grondverwerving optioneel.

Het ligt daarom voor de hand om in prioritaire gebieden, in lijn van het vastgestelde beleid, analoog aan de strategie bij grondverwerving in prioritaire gebieden particulier natuurbeheer niet uit te sluiten en hierbij ook uit te gaan van een vorm van schadeloosstelling zoals hiervoor genoemd. Er dient in een vervolgstadium te worden uitgezocht waaruit deze schadeloosstelling bestaat. Voorwaarde is ook dat het gewenste natuurdoel conform het natuurgebiedsplan met de daarbij behorende inrichtingsmaatregelen en beheer binnen een nader af te spreken termijn wordt gerealiseerd. In het te herziene stelsel Programma Beheer worden instrumenten ontwikkeld om hier meer sturing aan te geven. In het geval dat deze strategie niet leidt tot (versnelde) doelrealisatie kan alsnog worden overgegaan op het

instrument grondverwerving met volledige schadeloosstelling en zonodig gevolgd door onteigening.

Organisatie

De voorliggende notitie met het kaartmateriaal is het resultaat van de opdracht aan de 'Werkgroep Prioritering grondverwerving'. De notitie maakt deel uit van de Nota Grondbeleid maar beperkt zich tot de taakgebonden aankopen voor de Agenda Vitaal Platteland.

Deze notitie is tot stand gekomen op basis van ambtelijk inbreng van de betrokken beleidsafdelingen: Groen; Inrichting Landelijk Gebied; Bodem en Water; Ruimte; Economie, Welzijn en Cultuur en de afdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken. Het project is ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied.

Leeswijzer

In paragraaf 1 (inleiding) wordt de context, positie en het doel van de notitie beschreven. Paragraaf 2 beschrijft de toegepaste methodiek om tot de kaart prioritaire gebieden te komen.

In paragraaf 3 worden de vastgestelde, taakgebonden beleidsdoelen met hun ruimtelijke implicatie beschreven. Dit is weergegeven in korte beschrijvingen, kaartbeeld en bruto oppervlakten (stap 1 en stap 2)). Tevens is aangegeven hoeveel daarvan al verworven en/of overgedragen is aan terreinbeherende organisatie of via een contract particulier natuurbeheer is gerealiseerd. Kaart 1 geeft een overzicht van het vastgestelde beleid in relatie tot de Agenda Vitaal Platteland. Kaart 1 geeft met de legenda eenheden EHS en RodS tevens aan voor welk deel harde taakstellingen gelden

In paragraaf 4 wordt voor de verschillende beleidscategorieën een aantal eenduidige uitgangspunten en inhoudelijke criteria geformuleerd voor de aanwijzing van prioritaire gebieden. Op grond van deze criteria wordt een eerste selectie (een eerste 'zeef') van potentieel prioritaire gebieden verkregen. Tenslotte wordt hier ook getoetst aan het criterium urgentie. Deze selectie is weergegeven op kaart 2.

In paragraaf 5 worden in een tweede selectieronde de overgebleven gebieden onderworpen aan een aantal bestuurlijke / politieke / haalbaarheids- criteria. Tevens wordt ingegaan op de belangrijkste wijzigingen op basis van de inspraakreacties van de consultatieronde (begin 2009). Op grond van deze tweede selectie (een tweede 'zeef') zijn de concreet aan te wijzen, reële prioritaire gebieden gekozen. Dit is weergegeven kaart 3.

2 Methodiek

Hieronder wordt aan de hand van een viertal stappen geschetst hoe de totale taakgebonden opgave is ingedikt tot een beperkt areaal prioritaire gebieden. Hierbij is bewust gekozen om dit zo transparant mogelijk te doen zodat eenvoudig te herleiden is hoe de selecties tot stand zijn gekomen. Het systeem is zodanig opgebouwd dat wijzigingen eenvoudig kunnen worden doorgevoerd. De nadere uitwerking vindt plaats in paragraaf 3.

Stap 1 en 2

Allereerst is het vastgestelde beleid op het gebied van natuur, water, recreatie en cultuurhistorie in beeld gebracht. Vervolgens is in stap 2 geïnventariseerd voor welke beleidsonderdelen “harde” taakgebonden opgaven gelden en financiële middelen zijn geprogrammeerd (idem op kaart 1).

Ook voor het thema landbouw zijn beleidsdoelen vastgesteld en is er voor onderdelen zoals de landbouwstructuurverbetering een “harde” taakstelling. Toch is het landbouwbeleid niet op kaart gezet, omdat op voorhand, na overleg met de LTO duidelijk is geworden dat het verwerving voor structuurversterking van de landbouw geen criterium is voor het aanwijzen als prioritair gebied.

Stap 3

In stap 3 vindt een nadere selectie plaats van gebieden op basis van inhoudelijke criteria met betrekking tot EHS, verdroging (TOP-gebieden), RodS en cultuurhistorie.

Toepassing van deze criteria op het zoekgebied potentiële prioritaire gebieden leidt tot een inhoudelijke selectie van potentiële prioritaire gebieden.

Stap 4

Naast inhoudelijke criteria spelen ook bestuurlijke criteria een rol in de afweging om te bepalen of een gebied prioritair is. Het betreft het toepassen van een aantal bestuurlijke/politieke/haalbaarheidscriteria. In stap 4 zijn ook de inspraakreacties verwerkt.

3 Stap 1 en 2: van bruto zoekgebied naar harde taakstelling

In paragraaf 2 zijn de stappen beschreven op basis waarvan de selectie van prioritaire gebieden kan plaatsvinden. Hieronder zijn deze toegepast

3.1 In stap 1 bepalen bruto zoekgebied voor de prioritaire gebieden

In deze stap is het vastgestelde beleid in relatie tot de Agenda Vitaal Platteland bepaald. Deze bestaat uit de Ecologische hoofdstructuur inclusief de robuuste verbindingzones en de ecoducten; de Natura-2000 gebieden; de TOP-en subTOP-gebieden verdrogingsbestrijding; de waterbergingsgebieden uit het streekplan 2005-2015; de Rods (recreatie om de stad) gebieden; de cultuurhistorische hoofdstructuur; het nationale landschap de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de Grebbelinie en de Stelling van Amsterdam. De landbouwdoelen zijn zoals aangegeven in paragraaf 2 niet opgenomen in het bruto zoekgebied.

Uitgangspunt voor EHS en Rods is de beschikbare GIS-bestanden grondwerving “ILG 0-meting grond”, aangevuld met bestaande natuur (zeer minimaal) voor zover functiewijziging/inrichting noodzakelijk is voor het functioneren van de EHS (te denken valt aan sommige corridors bij ecoducten):

Het bruto zoekgebied is aangevuld met gebieden waarover reeds afspraken zijn gemaakt over realisatie binnen een bepaalde termijn (zoals Marickenland, de Schammer en de, landinrichtingen Noorderpark en Utrecht-West).

Kaart 1 laat alle provinciale beleidsdoelen uit de Agenda Vitaal Platteland zien.

3.2 Stap 2 ‘harde’ taakstellingen

Van het bruto zoekgebied dat is bepaald in stap 1 heeft maar een deel een “harde” taakstelling. Onder een harde taakstelling wordt hier verstaan dat deel van de taakstelling waar een door GS of PS vastgesteld besluit aan ten grondslag ligt. Kaart 1 geeft een overzicht van het vastgestelde beleid met harde taakstellingen. De belangrijkste gebieden met een ‘harde’ taakstelling zijn de gebieden die bestaan uit de Ecologische hoofdstructuur en de RodS-gebieden. Ook de in stap 1 genoemde gebieden, waarover specifieke afspraken zijn gemaakt, vallen onder de “harde taakstelling”.

Voor de waterbergingsgebieden geldt geen door de provincie vastgestelde “harde” taakstelling. De waterbergingsgebieden zoals aangewezen in de provinciale Structuurvisie hoeven nu niet als prioritair te worden aangewezen, omdat er voldoende andere instrumenten voor deze gebieden zijn.

Ook voor de Cultuurhistorische hoofdstructuur geldt geen “harde” taakstelling.

Hieronder wordt dit per taakstelling toegelicht.

3.2.1 Natuur

De taakstelling voor natuur betreft 11.230 ha nieuwe natuur (inclusief de (robuuste) ecologische verbindingzones). Het gaat om begrensd landbouwgronden (conform de natuurgebiedsplannen) waar functiewijziging naar natuur wordt nagestreefd; via grondverwerving of via particulier natuurbeheer.

Per 1 januari 2007 is hiervan circa 5400 ha verworven en doorgeleverd aan terreinbeherende organisaties of als BBL-ruilgrond gereserveerd¹. Daarnaast heeft op circa 500 ha functiewijziging particulier beheer plaatsgevonden. In totaal moet nog 5830 ha worden gerealiseerd via grondverwerving (60%) en beheer (40%).² Dit betekent dat ook particulier beheer in het zoekgebied voor prioritaire gebieden is opgenomen. Voor bestaande bos- en natuurgebieden bestaat geen harde taakstelling. Beleidsmatig is besloten dat terughoudend omgegaan wordt met de aankoop van bestaande bos- en natuurgebieden (alleen strategisch gelegen locaties, vooral bij ecoducten en in corridors). In totaal zijn er 70 ecoducten/faunapassages gepland. Hiervan zijn er reeds 18 gerealiseerd. De oppervlakte Natura-2000 gebied bedraagt circa 4000 Ha. Dit overlapt grotendeels met de EHS.

3.2.2 Verdrogingsbestrijding

Provinciale staten hebben november 2006 de TOP-lijst verdroging vastgesteld. Het gaat om 12 TOP-gebieden en 19 subTOP-gebieden. De aanduiding subTOP-gebied is geen criterium om als prioritair gebied te worden aangemerkt. De TOP-gebieden (2500 ha, grotendeels overlappend met EHS en Natura 2000) zijn wel onderdeel van het zoekgebied voor prioritaire gebieden.

3.2.3 Rods

De beleidsopgave recreatie om de stad (RodS) ligt rond de stad Utrecht. Hierover zijn afspraken gemaakt tussen het rijk en de provincie. De taakstelling voor grondverwerving bedraagt 1.175 ha (plus 122 ha recreatie overig) . Daarvan is medio 2008 circa 500 ha verworven en/of overgedragen, inclusief ruilgrond³.

3.2.4 Overig

Gebieden waarvoor op basis van een specifiek besluit van de Provincie al tot grondverwerving op basis van volledige schadeloosstelling is of kan worden overgegaan; Dit gaat om de samenwerkingsovereenkomst Marickeland (recreatie en natuur) en de realisatie van het recreatiegebied de Schammer. Ook de landinrichtingsplannen voor Groenraven-Oost en Utrecht-West zijn door GS vastgesteld en hierin liggen taakstellingen voor recreatie en natuur.

3.3 Samenvatting

In stap 1 is het bruto zoekgebied voor prioritaire gebieden in beeld gebracht (kaart 1), hierin zijn alle taakgebonden opgaven voor de Agenda Vitaal Platteland opgenomen (EHS, faunapassages, Recreatiedoelen, waterberging, verdrogingsbestrijding, de cultuurhistorische hoofdstructuur (CHS) etc. In stap 2 heeft een tweede selectie plaatsgevonden waarin alle taakstellingen die niet hard zijn, dat wil zeggen vastgelegd in beleid, zijn afgefallen. Hierdoor is het zoekgebied flink ingekrompen omdat voor veel gebieden (nog) geen 'harde', concrete realisatietaakstelling is vastgesteld met een aankooptitel en een budget. Dit betreft op dit moment nog niet (concreet) begrensde (robuuste) ecologische verbindingzones (zoekzones), de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de Grebbelinie, de Stelling van Amsterdam, de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS), waterbergingen, de TOP-gebieden verdrogingsbestrijding buiten de EHS, de subTOP-gebieden verdrogingsbestrijding, landschapdoelen (zie kaart 1).

¹ Op basis van het eindrapport nulmeting op de kaart zullen rijk en provincie definitief vaststellen wat is gerealiseerd (medio 2009).

² De verdeling 60-40 voor respectievelijk grondverwerving en particulier beheer is nog indicatief, ook hierover dienen nog definitieve afspraken met het rijk gemaakt te worden.

³ Ruilgronden zijn gronden die in het verleden door BBL zijn aangekocht voor RodS maar nog niet op de juiste plaats liggen, Deze zijn dus nog niet gerealiseerd maar zullen door ruil op de juiste plaats moeten komen.

4 Stap 3 selectie op basis van inhoudelijke criteria

4.1 Inleiding

In deze paragraaf staat de vraag centraal hoe het zoekgebied voor prioritaire gebieden op basis van inhoudelijke criteria verder ingeperkt kan worden. In stap 2 is het selectie criterium hardheid van de taakstelling toegepast op het bruto zoekgebied prioritaire gebieden.

Gebieden waar nog géén bestuurlijk besluit over is genomen zijn afgevallen. In stap 3 vindt een nadere selectie plaats op basis van een inhoudelijk criterium. De inhoudelijke criteria waarop gebieden afvallen zijn:

- Algemene inhoudelijke criteria
- Criteria per beleidsopgave.

4.2 Algemene inhoudelijke criteria

Als algemene selectiecriteria voor het laten afvallen uit het zoekgebied gebied prioritaire gebieden gelden:

- Gebieden die zijn aangemerkt als zoekzones voor nieuwe natuur (de zogenaamde vliegende hectares). Op basis van de inspraakreacties zijn een aantal zoekzones wel aangewezen als uitwerkingsgebied. Een toelichting staat in paragraaf 5 van deze notitie. Gebieden die reeds in eigendom zijn van terreinbeherende natuurorganisaties, particuliere beheerders, Bureau Beheer Landbouwgronden of andere overheden
- Gebieden waar via een contract particulier natuurbeheer (Subsidieregeling Natuurbeheer) functiewijziging heeft plaatsgevonden.
- Gebieden waarbij de realisatie niet de hoogste urgentie heeft

4.3 Criteria per beleidsopgave

Hieronder worden per beleidsopgave nadere inhoudelijk criteria gegeven.

4.3.1 Natuur

In principe zijn natuurgebieden NIET prioritair tenzij deze voldoen aan één van de volgende criteria:

- Indien grote delen van een gebied reeds als natuurgebied worden beheerd of van functie zijn veranderd, maar er sprake is van een versnipperde eigendomssituatie. Toelichting: voor een optimaal natuur- en peilbeheer is een aaneengesloten eenheid (afronding) noodzakelijk. Meestal is sprake van relatief zware natuurdoelen (zoals natte schraallanden en moeras) met ingrijpende inrichtingsmaatregelen zoals afgraven en peilverhoging. De kans op zelfrealisatie via particulier natuurbeheer is relatief gering, maar deze realisatiestrategie wordt beleidsmatig niet uitgesloten.*
- Indien er sprake is van een ontbrekende schakel in een (robuuste) ecologische verbindingzone, waarbij deze zone in ecologisch opzicht niet of onvoldoende functioneert wanneer deze schakel niet op specifieke wijze wordt ingericht. In de praktijk gaat het om een zeer beperkt aantal lokaties zoals een aantal oeverlandjes langs veenriviertjes, die vanwege de hoge actuele en potentiële ecologische waarden onder de werking van de Natuurbeschermingswet vallen en een beperkt aantal corridors nabij ecoducten en faunapassages. ^{4**}

---

^{4 **} Hierbij gaat het meestal om begrensde nieuwe natuur of in een aantal gevallen om bestaande bosgebieden, waar de huidige inrichting het functioneren van een ecoduct belemmert.

- De essentiële schakels in de ecologische verbindingzone in het zoekgebied nieuwe natuur langs de Oude Maarnse beek;
- Indien het een gebied begrenst als nieuwe natuur betreft van waaruit door het actuele agrarische grondgebruik nadelige beïnvloeding plaatsvindt op aangrenzende natuurgebieden. Het gaat hierbij onder andere om uitspoeling van meststoffen op de zandgronden.^{5*}
- Indien er sprake is van een relatief klein, bijzonder waardevol en kwetsbaar natuurgebied. Deze gebieden zijn te klein voor een duurzaam voortbestaan van de karakteristieke populaties en zijn niet bestand tegen invloeden vanuit de omgeving. Het gaat om een aantal bijzondere natte schraallanden zoals de Meijegraslanden, het Armenland-Ruwiel, Groot Zandbrink, Meeuwenkampje en de Blauwe Hel/Hel. Areaaluitbreiding is urgent voor het voortbestaan van deze bijzondere elementen.
- Natura-2000 gebieden met zeer bijzondere natuurwaarden
- Indien het gebouwen betreft die net buiten de begrenzing liggen maar onlosmakelijk verbonden zijn met percelen binnen de begrenzing. Meestal gaat het om bijbehorende huizen of agrarische bedrijfsgebouwen. In die gevallen geldt voor het bebouwde gedeelte het beleid zoals dat is opgesteld voor de prioritair gebieden.
- Realisatie van de betreffende natuur is urgent; grote delen van de uiterwaarden voldoen niet aan dit criterium en vallen derhalve af. De natuur die wordt gerealiseerd in het kader van de Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) is wel urgent.
- Natuurgebieden die worden genoemd onder 4.3.5.

4.3.2 Verdroging

In het PS besluit van november 2006 is aangegeven welke gebieden de komende jaren worden aangepakt. In deze aanpak is onderscheid gemaakt in TOP-gebieden en in subtopgebieden. Voorgesteld wordt dat het zoekgebied verdroging niet prioritair is tenzij het voldoet aan één van de onderstaande criteria:

- De TOP gebieden verdrogingbestrijding die onderdeel uitmaken van de EHS nieuwe natuur: functieverandering van landbouw naar natuur.⁶
- De TOP-gebieden Kolland en Overlangbroek die onderdeel uitmaken van de EHS (zoekgebied nieuwe natuur);

4.3.3 RodS

Voor de gebieden die als RodS wordt voorgesteld het gehele zoekgebied als prioritair op te nemen. De reden is dat de realisatie van deze gebieden van hoog maatschappelijk belang wordt geacht. Met rijk zijn afspraken gemaakt dat de realisatie in 2013 klaar moet zijn.

4.3.4 Cultuurhistorie

Tot de prioritair gebieden worden ook gebieden gerekend waarbij naast natuurontwikkeling (begrensde nieuwe natuur) ook sprake is van cultuurhistorische waarden en waarbij

⁵ * In deze gevallen gaat het om begrensde nieuwe natuur

⁶ TOPgebieden die buiten de EHS vallen zijn niet prioritair omdat het momenteel nog niet duidelijk of zodanige maatregelen in het waterbeheer nodig zijn dat geen landbouw- of woonfunctie meer mogelijk is. Evenmin zijn de zogenaamde essentiële percelen (zoals omschreven in het convenant verdrogingsbestrijding) bekend. Dit zijn percelen buiten de TOP-gebieden zelf, waar vernatting ten behoeve van het TOP-gebied nodig kan zijn. Deze onzekerheid rechtvaardigt niet om die gebieden in dit stadium als prioritair gebieden aan te merken. Nader onderzoek moet uitwijzen welke vernattingsmaatregelen noodzakelijk zijn om de aangrenzende natuurgebieden duurzaam in stand te houden (verdrogingsbestrijding). In een aantal gevallen kan volstaan worden met een zodanige vernatting, waarbij in combinatie met een schadevergoeding het landbouwkundig gebruik kan worden gecontinueerd. In dit geval is aanwijzing als prioritair gebied nog steeds niet vanzelfsprekend. Daar waar de vernatting zodanig is dat niet meer sprake kan zijn van een landbouwkundige functie is functieverandering (verwerving of beheer) aan de orde. Voor deze specifieke percelen kan in de komende periode blijken dat het instrument van volledige schadeloosstelling of onteigening noodzakelijk is. Die percelen zullen dan alsnog met een afzonderlijk besluit aan de prioritair gebieden toegevoegd worden.

cultuurhistorie en natuur elkaar kunnen versterken. Het gaat hierbij met name om de inundatiezones langs de Grebbelinie, de Nieuwe Hollandse waterlinie en de Stelling van Amsterdam in combinatie met nieuwe natuur (lage begroeiingen met graslandtypen en het Hoornwerk en bastions ten zuidoosten van de Grebbeberg (Grebbelinie). Het Binnenveld sluit aan op de inundatiezone van de Grebbelinie. Met een inrichting als een open zone met natte graslanden wordt het cultuurhistorisch aspect versterkt.

Hierbij moet worden opgemerkt dat er ook een aantal vanuit cultuurhistorie kwetsbare gebieden zijn waarbij inrichtingsmaatregelen in het kader van natuurontwikkeling uitdrukkelijk afgestemd moeten worden met de aanwezige cultuurhistorische waarden. Het gaat bijvoorbeeld over de gebieden Groenraven-Oost (landgoederen en waterlinie), de landgoederenzone bij Leusden en Stoutenburg (historische buitenplaats) en een gebied rondom Pijnenburg (landgoederen).

4.3.5 Overig

Tot prioritaire gebieden worden de recreatie- en natuurgebieden gerekend die worden uitgevoerd in:

- Marickenland;
- het recreatiegebied de Schammer.
- de landinrichtingsprojecten voor Groenraven-Oost en Utrecht-West

4.4 Resultaten

Hiermee zijn de geselecteerde prioritaire gebieden die zijn overgebleven na stap 1 en 2 en 3 bepaald. Deze zijn op kaart 2 aangegeven:

5 Stap 4: selectie op basis van bestuurlijke/politieke afwegingen

---

In paragraaf 4 heeft een nadere selectie van het zoekgebied voor prioritaire gebieden plaatsgevonden op basis van inhoudelijke criteria. In deze paragraaf vindt nadere selectie plaats op basis van een aantal bestuurlijke / politieke / haalbaarheids- criteria.

5.1 **Bestuurlijke criteria**

Onderstaande bestuurlijke afspraken en bestuurlijke afwegingen op grond waarvan een nadere selectie plaatsvindt van de prioritaire gebieden voor de taakgebonden aankopen agenda vitaal platteland:

- Bestuurlijke afspraken en/of convenanten (zoals in GMN, Groot Wilnis Vinkeveen, Bethunepolder, verdrogingsbestrijding);
- Het waterakkoord in de Gelderse Vallei, onder andere voor de realisatie van ecologische verbindingzones langs de verschillende beken.

Deze selectie heeft geleid tot alsnog niet opnemen van de Bethunepolder (326 ha), Demmerik en Gagel Donkereind (beide in Groot Wilnis Vinkeveen) als prioritair gebied. In stap 2 is al rekening gehouden met de bestuurlijke afspraken in het kader van het convenant verdrogingsbestrijding.

Het waterakkoord tussen provincie en waterschap Vallei en Eem is geen reden geweest om alle beken als prioritair gebied op te nemen.

Discussie is gevoerd over een aantal subTOP-gebieden die om andere redenen dan verdrogingsbestrijding zijn aangewezen. Het gaat om de gebieden Stoutenburg, delen van landgoederenzone bij Leusden en Pijnenburg, Binnenveld en de Wilnisse Bovenlanden. Deze gebieden zijn vooralsnog gehandhaafd.

Op basis van de inspraakreacties zijn een aantal kaartwijzigingen doorgevoerd. Hiervoor wordt verwezen naar de nota van beantwoording. Hier worden de belangrijkste wijzigingen genoemd:

1. Vanuit het criterium cultuurhistorie/nieuwe natuur waren enkele inundatiezones langs de Grebbelinie en de Stelling van Amsterdam aangewezen. De Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei heeft gepleit voor een robuustere aanwijzing via zogenaamde uitwerkingsgebieden. Om die reden zijn enkele zones langs de Eem en het Valleikanaal alsnog verwijderd van de kaart. Hiervoor in de plaats zijn uitwerkingsgebieden nabij de cultuurhistorisch waardevolle elementen fort aan de Buurtsteeg en het Hoornwerk bij de Grebbeberg aangewezen.
2. Op verzoek van de gebiedscommissie De Venen is vooralsnog afgezien voor het aanwijzen van de zogenaamde westboog in de polder Eerste Bedijking, in afwachting van de verdere procesontwikkeling in het kader van de Groene Ruggengraat.
3. In het oostelijk deel van de provincie zijn op enkele uitwerkingsgebieden aangewezen, te weten de zoekzones nieuwe natuur van de robuuste ecologische verbindingzone Veluwe-Utrechtse heuvelrug, sommige landgoederen en een aantal ecologische verbindingzones, bijvoorbeeld langs enkele beken.
4. In de Gelderse Vallei zijn naar aanleiding van de reactie van de SVGV met het oog op de integrale gebiedsbenadering een aantal blijvende landbouwgebieden (sleutelgebieden⁷) aangewezen die in het reeds lopende gebiedsproces onlosmakelijk

---

⁷ De sleutelgebieden zijn in de eindkaart (kaart 3) aangegeven.

verbonden zijn met de realisatie van de EHS in de prioritaire gebieden en de uitwerkingsgebieden.

5.2 **Resultaten**

Op kaart 3 is de definitieve selectie van prioritaire gebieden vanuit de stappen 1 t/m 4 aangegeven.

- De totale taakstelling EHS/Rods is circa 12.500 hectare waarvan circa de helft momenteel is gerealiseerd.
- Prioritair is aangemerkt 2.840 hectare (Dit is inclusief de gebieden waarover al eerder afspraken over volledige schadeloosstelling zijn gemaakt):
  - 750 hectare Rods (inclusief Marickenland)
  - 1.900 hectare EHS
  - 190 hectare EHS die is ondergebracht in de Nurg opgave.
- Binnen de als uitwerkingsgebieden aangeduide gebieden is de totale restant taakstelling nieuwe natuur volgens een globale berekening ongeveer 870 ha. Het gaat daarbij om 1:1 begrensde natuur en de opgave die is gelegen binnen zoekgebieden (ruime jas begrenzing). De restant taakstelling Rods binnen de uitwerkingsgebieden is 30 ha; Dit betekent dat t.z.t. maximaal circa 900 ha als prioritair gebied kan worden beschouwd (bovenop de 2.840 ha).
- Daarnaast kan het resultaat van de uitwerking voor ecoducten betekenen dat een beperkte oppervlakte bestaande natuur moet worden verworven.